Lidé s postižením mohou pracovat na běžném trhu. Stačí jim vytvořit podmínky, říkají zástupkyně organizace Rytmus

Anna Kaucká a Kristýna Valentová pracují v neziskové organizaci Rytmus, která už více než 30 let pomáhá lidem s mentálním postižením při aktivním začlenění nejen v práci. Tvrdí, že lidé s postižením mohou pracovat na různých pozicích, stačí trocha individuálního přístupu. Jakým překážkám čelí lidé s postižením, když hledají práci, a jak vypadá situace z hlediska zaměstnavatelů?

Jak konkrétně pomáhá Rytmus lidem s postižením při hledání práce?

Anna Kaucká: Jako nezisková organizace fungujeme už 30 let. V rámci služby sociální rehabilitace poskytujeme lidem s mentálním postižením službu Podporované zaměstnávání. Pomáháme nejen samotným uchazečům, ale i zaměstnavatelům, kteří je přijmou.

Kristýna Valentová: Důležitou součástí naší práce je asistence přímo na pracovišti. Naši asistenti pomáhají zaměstnancům při zaučování, s orientací v novém prostředí i při komunikaci s kolegy. Cílem je, aby se postupně osamostatnili a zvládli svou práci bez naší podpory.

Kolika lidem jste už pomohli najít práci?

Kristýna Valentová: Každý rok spolupracujeme s 60 až 80 lidmi. V průběhu 30 let fungování organizace už jde o stovky lidí, kteří naší službou prošli. Stejně tak jsme oslovili stovky, možná až tisíce zaměstnavatelů.

Co nejvíc brání lidem s mentálním postižením najít si práci?

Anna Kaucká: Největší problémy jsou v komunikaci a orientaci. Pro mnohé je těžké domluvit si pohovor, orientovat se v novém prostředí nebo porozumět složitému zadání úkolů. Další bariérou je schopnost psaní a čtení, což komplikuje odpovídání na inzeráty. Pokud člověk neumí dobře pracovat s počítačem, stává se pro něj hledání práce téměř nemožné, protože většina nabídek je online.

Kristýna Valentová: Po nástupu do práce se mohou objevit obtíže s rychlostí zaučování. Někdy si tito lidé nezvládnou zapamatovat složitější postupy nebo se bojí říct si o pomoc. Zaměstnavatelé očekávají, že se nový zaměstnanec rychle zaučí, což není vždy reálné. Často dochází k situacím, kdy člověk dostane více úkolů najednou a není schopen si je zapamatovat nebo si neví rady s organizací práce. Pak bohužel dochází k tomu, že člověk práci vzdá, protože má pocit, že na ni nestačí. Avšak naši asistenti jsou tu právě od toho, aby lidem v těchto situacích pomohli.

Takže stačí přizpůsobit podmínky?

Anna Kaucká: V zásadě ano. Problémem jsou už samotné pracovní inzeráty. Většina firem nenabízí částečné úvazky nebo flexibilní pracovní dobu. Jenže právě to mnoho lidí s

Spolufinancováno Evropskou unií
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Úřad práce ČR

postižením potřebuje. Zaměstnavatelé často nevědí, co od spolupráce očekávat, a bojí se složitosti adaptace. Když ale vidí, že se dá přizpůsobit tempo a že asistenti pomáhají, jejich obavy se rozplynou. Některé firmy nás oslovují dokonce samy, ale je to spíše výjimečné. Ve většině případů oslovujeme zaměstnavatele my a vysvětlujeme jim přínosy zaměstnávání lidí s postižením.

Kristýna Valentová: Další bariérou je předsudek, že lidé s postižením nejsou schopni pracovat efektivně, anebo strach, zda vůbec budou schopní komunikovat. Ale pak bývají příjemně překvapení, že i lidé s mentálním postižením zvládají normálně chodit do práce a mají spoustu zájmů a aktivit.

Zmínila jste pracovní inzeráty. Co by se dalo v tomto směru zlepšit?

Anna Kaucká: Bohužel nedochází k efektivnímu propojení zaměstnavatelů s cílovou skupinou lidí s postižením. Pokud firma nezaškrtne, že pozice je vhodná pro OZP, člověk s postižením se o ní třeba ani nedozví anebo se bojí, že by na ni nestačil. Dalším problémem je složitá administrativa – lidem s postižením by určitě pomohlo, kdyby stačilo zavolat kontaktní osobě, než aby museli hned vyplňovat složitý dotazník.

Kristýna Valentová: Já bych ještě dodala, že inzeráty bývají napsané složitě, takže jim třeba někteří lidé s mentálním postižením neporozumí, ani když je naučíme, jakým způsobem sledovat nabídky. Také se nedá se jednoznačně říct, zda nějaká pozice je, nebo není vhodná pro lidi s postižením. Teoreticky by se dalo tvrdit, že každá práce může být vhodná i pro tyto lidi. Skupina osob s postižením je velmi široká a zahrnuje lidi s nejrůznějšími typy znevýhodnění. Zaměstnavatelé by měli spíše specifikovat konkrétní pracovní podmínky a nároky pro zvládání práce – může se při práci sedět, nebo je potřeba stát a chodit? – a podobně.

Takže praxe potvrzuje, že i lidi s postižením lze bezproblémově zaměstnat?

Anna Kaucká: Já bych zmínila například soukromou školku Děvínek, která původně hledala někoho na úklid. Když jsme ji oslovili, vytvořila školka speciální pracovní pozici pro slečnu s Downovým syndromem. Plně ji zapojili do kolektivu, což mělo skvělý dopad nejen na ni, ale i na děti a rodiče. Na původní úklidovou pozici potom navíc přijali ještě někoho jiného.

Ekoškolka Děvínek, Katka součástí týmu

Kristýna Valentová: Z velkých firem můžeme uvést třeba Microsoft. Ten nás sám oslovil a vytvořil dvě pracovní místa pro lidi s postižením. Podobně dlouhodobě spolupracujeme s firmami Tesco, DM nebo kavárnami Costa Coffee. V těchto velkých firmách je výhoda, že mají více poboček a mohou snáze vytvářet vhodná pracovní místa.

Spolufinancováno Evropskou unií
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Úřad práce ČR

Vidíte pozitivní trend v zaměstnávání lidí s postižením?

Anna Kaucká: Ano, firmy jsou otevřenější, tlak na společenskou odpovědnost roste. Stále ale chybí větší podpora pro běžné firmy, aby mohly snadněji zaměstnávat lidi s postižením na otevřeném trhu práce. Finanční příspěvky od státu pro ně buď ani neexistují nebo je administrativní náročnost žádostí o ně příliš velká, což firmy odrazuje.

Kristýna Valentová: Zlepšení vidíme i v přístupu veřejnosti. Když lidé s postižením dostanou šanci a ukážou, že mohou být plnohodnotnými zaměstnanci, mizí i některé předsudky. Firmy si často uvědomí, že zaměstnávání lidí s postižením není tak složité, jak si původně myslely, a že přináší mnoho pozitiv i pro firemní kulturu.

Kristýna Valentová a Anna Kaucká, Rytmus

Rytmus je nezisková organizace, která má i díky spřáteleným organizacím zastoupení téměř v polovině krajů ČR. Od roku 1994 podporuje lidi s postižením v aktivním začleňování do života, a to ve škole, v práci, v místě bydliště i při volnočasových aktivitách.

RYTMUS

Pomáháme lidem s postižením žít běžný život

Vytvořeno pro projekt Podpora zaměstnanosti osob se zdravotním postižením (OZP), reg. č. CZ.03.01.01/00/22_015/0000889, který je financován z OPZ+.

Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Úřad práce ČR